

მეასტრო

საყოველ-კვირბო ლიტერატურული და მსატერობითი გასეთი.

2 მარტს

გამოიცემა

№ 9

კვირბოთ

1886 წელს.

ფასი „თეატრი“-ს წლით სუთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სამი (3) მანეთი, სხვა გადით ხელის მოწერა ან მიიღება. წაღვე ნომერი „თეატრი“-სა ღირს სამი შუენა. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში „თეატრი“-ს რედაქციაში და ქუთაისში მმ. ჭიდაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію „Театръ“.

ბიბლიოგრაფიული შენიშვნა *)

მე, თუ ჩვენ? შენ თუ თქვენ?

შენ, შენ! შენ? თუ მე?

მე, თუ შენ?

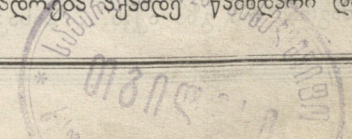
მსწრაფელ დაგვაგლო მომტირადი სოფელმა!

ერთი ძველი მუხამბაზის გუმა.

მაგრამ გასაოცარი ლოგიკის პატრონი, ჩვენმიერ ნიშანში ამოღებულის წერილებისა, ცოტა ქვეით თითონვე აღვიარებს: ჩვენ, ე. ი. ქართული საზოგადოება იქამდე მისულია, რომ მას აღარაფერი თავის საკუთარი საქმე აღარა აქვს, რომ ღირდეს ქართულმა გაზეთმა ყურადღება მიიქციოსო! (ვაშა, ვაშა, ჩვენს გმირებსა!) „მთელს აგებულობას, სჩივის ახალი ღროის იერემია, თითქოს სიღამბლე და(ჰ)მართნიაო, ვართ და ესჭამთ მხოლოდ ესეც იმ ღრომდე, ვიდრე საცოხნელი არ გამოგველევა და ხელიდამ არ გამოგვეცლება ჩვენის უთაურობით. (გული ნუ გაგტეხიათ,

ჩემო ბატონო, ღმერთი მოწყალეა! თქვენ სიცოცხლე შეგვედრეთ ღმერთსა, თორემ საცოხნელს როგორ გამოგიღვეთ?) «შური, ერთმანეთის მტრობა, განაგრძნობს ავტორი, გაუტანლობა, ბეზღობა, ენა ტანიობა, ერთმანეთის ლანძღვა და თრევა, ადამიანის ღირსების უარ ყოფა (კოჭლობა, კუზიანობა, უსინათლობა, ხველა, ყიენა ხველა, წითელა, ქუთორუმა და სხვა ათასი ვარამი და ღეთის რისხვა, დაუმატებთ ჩვენის მხრით)—ამისთანა თვისების პატრონებს რა საქმე უნდა გვექონდეს?.. მაშასადამე უბრალო საღი ჭკუა გვეუბნება, რომ იმ ორიოდ პირს, რომელთაც კიდევ შერჩენიათ ნათელი გონება და ფიზიკური გონება, უნდა ჩქარა გაცეცალნენ ამ ყველა საძვგლობით და მთლად მოწამლულს საზოგადოებას, რომ თითონაც არ მოიშხამნენ. „სადაც არა სჯობს, გაცლა სჯობსო“, ნათქვამია. მეტად ახირებული, დონკინოტური ლოგიკა და თავ-განწირულობა უნდა ჰქონდეს კაცსა, რომ „არამც თუ დანახვა, წარმოდგენაც ეზიზღებოდეს“ და ამისთანა წამხდარი საზოგადოების წინამძღოლობას და სამსახურს კი კისრულობდეს კაცი! როგორც ერიო, ისეთი მღვდელიო, სამართლიანად არის ნათქვამი. რომელიმე საზოგადოებისა და მისს წარმომადგენელთა შორის ყოველთვის მტკიცე კავშირი და დამოკიდებულება არსებობს. ეს ისრეთი საანბანო ჰემშარიტებაა, რომ მგონია თვით „ივერიის“ ბრძენთა-ბრძენიც ვერ გაგვიბედვენ შულოს და კამათობას. მაშ თუ საზოგადოება აქამდე წამხდარი და

*) იხილე «თეატრი» № 8.

გახრწნილია, თვით მისი უპირველესი წარმომადგენელი, რომელთაც „ივერიაში“ თავი მოუყრიათ, რაღა შეილება უნდა იყვნენ? სჩანს რომ ეს ვაჟ-ბატონები მხოლოდ იმიტომ იღვწიან და მოქმედობენ საზოგადო ასპარეზზედ, რომ „საცოხნელი“ არ გამოვლიოთ. ჩვენ ამისთანა საზოგადო მოღვაწეობა არ გვესმის და თვით წარმოდგენაც კი გვეზიზღება. ყველაფერს წარმოვიდგენდით და იმას კი ვერა, რომ ყველაფერში ფრთხილი და წინ დახედული ილ. შავჭავჭავაძე თავის თავს საკუთარის ზელით ესრე უწყალოდ გაშოლტავდა საჯაროდ. ის მწერალი, რომელიც ღრმა ფილოსოფიის და საზოგადო პრინციპების სახელით წერილმალ ანგარიშებს მისდევს და ჯამბაზობს, ყოველთვის ამ სასაცილო მდგომარეობაში ჩავარდება. ის არ შეიძლება არ ემსგავსოს იმ მონას, которая сама себя бьетъ, коли не чисто жнетъ!

მეკობრობა ყელა სახელმწიფოთა კანონდებულებით აღკრძალულია, მაგრამ ფათერაკის თავიდან ასაცილებლად მეკობარნი თავიანთ ხომალდზედ იმ ქვეყნის ალამს ააფრიალებენ ხოლმე, რომელის გემებსაც სრული უფლება აქვთ იმ ზღვაზედ სიარულით. ბ. ილ. შავჭავჭავაძემ ამ შემთხვევაში ლიტერატურული მეკობრობა დაამტკიცა: ე. ი. რაღაც გაცვეთილი ფილოსოფიის ალმით ხელში, ვილაცა კერძო პიროვნების საბრძოლველად გამოვიდა და ეს არს მისზე, რომ ლოგიკამაც უღალატა და უბრალო საღმა ქკუამაც.

თავი და თავი საგანი „ივერიის“ წერილებისა არის იმ მიზეზის აღსნა, თუ რისთვის არ შეუძლიან ერთად ერთს ქართულს გაზეთს შინაურს საქმეებზედ ბაასი. ავად იყო, თუ კარგად ამ კითხვებზედ პასუხი მისცა ავტორმა გაზეთის მე 15 №-ში და იქვე უნდა გაეთავებინა და გათავებულნიც არის. არავითარი ლოგიკური კავშირი ამ საგანთან არა აქვს შემდეგ სამს მოწინავე წერილში აბლაბუდასავით გაბმულს აქიბაქიას „შინაზედ“ „შინაურზედ“, „მე“ და „ჩვენზედ“, მაგრამ მექოთნე რის მექოთნეა, თუ საითაც უნდა, იქით ყურს არ გამაბაფს. ან კი რა საჭიროა ბევრი თავაზიანობა და ცერემონია ყოველად მომთმენ ქართველ მკითხველთან. შავჭავჭავაძე სხვას უკითხავს გრძელ ლექციებს ლიტერატურულს ზრდილობაზედ, თორემ თითონ ყველაფერი ეპატიება, პირ-და-პირ კისერში ხელს ჰკიდებს და შეათრევს საბრალო მკითხველს ერთს საშინელს ჯაგანარიან წერილმანში, რაღაც „მე“ და „ჩვენს“ სამფლობელოში. გაოცებული მკითხველი ეკითხება: „სად ერეკლე, სად... კოდელი ნინოვო?— მაგრამ რა გზა აქვს... მასაკვირველია რა კოშკებს,

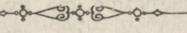
რომელ ცხრა თავიან დევებს ეომება და ესე შავჭავჭავაძე ზედ აღეწს ავტორი თავის ფარ-ხმალს და შუბის ტარებს. ახალი დონკიხოტის სასაცილო მდგომარეობა იმაშია რომ ნამდვილად არც ეს კოშკები, არც ეს დევები არსად მოიპოვებიან და სრულს ნაყოფს შეადგენენ ავტორის შერყეული და ავადმყოფი ფანტაზიისას. ავტორს რომ კვალში ჩაუღვეთ და ფენ-და-ფენ მიეყვეთ, თითქმის ყველა ნაბიჯზედ დავიჭერთ აზრის სიყალბეში, ლოგიკის უსუსურობაში, მაგრამ ეს შორს წაგვიყვანს და მასავით ლობე-ყურეს მოდება არც არაფერს ლიტერატურულს სახელს მოგვიხეცქს. ბ. ილ. შავჭავჭავაძეს, რომ დაუჯეროთ, მთელი ქართული ლიტერატურა საიდანღაც მოვარდნილს ბაშიბუზუყებს დაუჭერიათ ხელში, რომელთაც არაფერი არა სწამთ, საზოგადო და კერძო ვერ გაუჩივიათ, თითქმის ყალბებით სახლში უცკივიან და მყუდროობას უმფოთებენ დარბაისელს ოჯახის შვილებს. «საგანი უნდა? — ამბობს ავტორი ამისთანა ლიტერატორებზედ, (იხ. „ივერიის“ მე 19 №-ში მოწ. წერილი) მეზობელი იქ არა ჰყავს! თუ როგორმე მეზობელი თვალში ვერ მოსდის და მიზეზიც ვერა მოუხანა-რა, თვითონ მაინც ხელ-და-ხელ შემხანხლავს ერთს რასმეს სამარცხვინო ამბავს თავის მეზობელსა (მგონია, მისობელს და სჯობია) და სხ. გარდა ამისა, ეხლანდელი ლიტერატურული ზნეობა იქამდე დაცემულია, რომ თურმე ჯაშუშით ოჯახებში იპარებიან, ბოძს უკან ავტუზებიან ხოლმე, აცა იქნება რამე მიზეზი მომცეს, სამარცხვინო ბოძზედ გავაკრა და თავზედ ლაფი დავახაო! და სხ. აი ამისთანა ურცხვი და მართლა უმართებულო ცილის წამების შემხანხლავი ჰბუდავს კიდევ რაღაც ლიტერატურულ ზრდილობიანობაზედ ბაას! თუ „ქნიაზ ილიას“ ლიტერატორებად მიაჩნია ყველა ის პროვინციალური კორების შემხანხლავნი, რომლებს ნაჯღაბებიც ყოველ დღე მოსდის, ან კიდევ ზოგიერთნი თვისი მუდმივი თანამშრომელნი, რომელნიც მისს რედაქციაში გოგოლის ჩინოფნიკებივით გამოკიმულან, მაშინ შეიძლება ცოტა რამ სიმართლე მოიპოვებოდეს მის სიტყვებში, თორემ, ვისაც ჩვენში ლიტერატორის სახელი ეთქმის, მათ შესახებ ეს, კიდევ ვიმეორებ, ურცხვი ცილის წამებაა. ლიტერატურაში მოწინააღმდეგესთან ამისთანა იარაღით ბრძოლა შეეფერება რომელიმე ზაქარია შიჭინაძეს, ანუ მის პრინციპალს ანტ. შურცელაძეს და არა ილია შავჭავჭავაძეს. რა უფლებით უნდა თხოულობდეს მოწინააღმდეგისაგან თავაზიანობას და ზრდილობიან მოპყრობას ის, ვინცა კადრულობს ამისთანა ცილის წამებას და საზოგადოების წასისინებას თავის მეტოქეზედ? ნამეტნავად უკანასკნელს წერილში (იხ. მე 19

№-ში) თავს ეფერება იმაგვრებს ფილოსოფოსის მანტიაში განხვეული ავტორი, თან-და თან წიწმადდება სიღარბისლეს ჰკარგავს და თქვენ წინა სდგას საძაგელი ღვარძლით და გესლით სავსე ფარისეველი, რომელიც ორის ხელით გულში იბარტყუნებს, თვალებს ეშმაკურად ატრიალებს და მეზობელზედ უჩვენებს მაყურებელს: მე კი არა, აი ეგ არის ქვეყნის დამქცევი, «*машевникъ пера и разбойникъ печати!*».. ჰკა მაგასო!.. აი თურმე რა ყოფილა სარჩული, ბოლოს რა გამოიწურა შავი ბუნდითი გარემოცული ფილოსოფიური მსჯელობიდან „მე“ და „ჩვენზედ“. თქვე დალოცვილო, თუ კი ხბოს თავის მეტს არაფერსა სთხოულობდით რაზედ შეაწუხებთ ამოდენად ან თქვენი თავი, ან ჩვენი? ამდენი ჭკვა-ქუხილით და გრგვინით შეშინებულმა მკითხველმა, მეოთხე დღეს ძლიერს გაიგო, რომ გადახალისებულს «ივერიას» ვილაცა მეტოქენი ჰყოლია, რომლებსაც ცოტა არ იყოს შიშისა ჰქონია გულში, პირ-და-პირ ევბრძოლება ვერ გაუბედნია და მათ, ესე იგი მკითხველებსა, სთხოვს „წამალი რამ უბოვონ მათი ძირიანად აღმოფხვრისათვის“. რა წამალი უნდა იყოს ეს, დარბაისელს «ივერიას» თვისი მკითხველის მიხვედრაზედ მიუგდია. თქვენ თითონ ამოიჩიეთ, — რა უფრო საძაგლობა და უპატიოსნობაა ლიტერატურაში: რომელიმე ვაჟბატონის მკაცრად გაშოლტვა, როდესაც მან ამ გვარი მოპყრობა დაიმსახურა, თუ ამ გაშოლტვილისმიერ ამ ნაირი წასისინება საზოგადოებისა თავის მოწინააღმდეგეზედ?.. მაგრამ ამითი არა თავდება „ივერიის“ არეგ-დარეული მსჯელობა და დომხალივით არეული ლოგიკა. ავტორის ფიქრით, მისი აღმაშფოთებელი ლიტერატორები, არიან ვილაც ბიჭბუჭა მჯღაბნელები, რომელთაც «ან-ბანი ძლიერს დაუძლევიათ და სხვაში არსად არიან გამოსადეგნი, აულიათ თავი და ლიტერატორებენ». სხადია, რომ აღმაშფოთებულ გულის ენებათ ტვინი მთლად დაუბნელებია, თორემ იმისთანა ნიჭიერს და დახელოვნებულ მწერალს, ვის კალამსაც ჩვენი საკამათო წერილები ეკუთვნის, როგორ არ უნდა ემოდეს რასა სწერს და რა დასკვნა გამოდის იმისი მსჯელობიდან? თუ ქართული ლიტერატურა ისეთი ლაჩარი და დაძაბუნებული რამ არის, რომ ანბანის მცოდნე კანცელარიამთაც არ ვარგა მწერლად და ლიტერატორობს კი, მაშ თქვენ რალა. უნდა ბრძანდებოდეთ ამ ლიტერატურის მეთაურო? ან თუ ისინი ისეთს მიკროსკოპიულს ძალას წარმოადგენენ, რომ მათ გონებით სალაროში ანბანის მეტი სხვა არაფერი იარალი არ მოიპოვება, მაშ სასაცილო არ არის თქვენისთანა ძლიერის ნიჭის და ცოდნის პატრონისთვის მათთან ბრძოლა და კრუპის ზარბაზ-

ნებით ორ ფუთიანი ყუმბარების ყრა კოლონიალურად? ჩვენ ასრე ვფიქრობთ, რომ უნიკობას და უმეტრებას ლიტერატურაში თავის დასაკლავი დანა თან დააქვს და მათ წინააღმდეგ სიმაგრების შენება და ზარბაზნებით ომი იმასა ჰგავს, რომ ერთი მხდალი ვაჟ-კაცი საბრალო ანწლებს ხმლით დაერია. თუ მაინც-და-მაინც ბზუილით თავი მოგვაძაგვს, იმათთვის ერთი ცხარე მათრახი სრულიად საკმაო იქნება. რაც უნდა მედიდურად იყოყაჩოთ, მაინც ვეღლაფრიდამ სჩანს, რომ თქვენი მოწინააღმდეგენი ნამდვილ ლიტერატურულს ძალას წარმოადგენენ და ძალიანაც შეუწუხებინართ. მაშ თუ ასრეა, სჯობია, რომ გადაკიბ-გადმოკიბით ლაპარაკს თავი დაანებოთ და იმ წესით და იარალით ებრძოლოთ, რაც პატიოსან ლიტერატურაში მიღებულია. თორემ მუდამ წუწუნით თავის შეგრალება მკითხველ საზოგადოებებსთან მათი ბეზლობა, მათ წინააღმდეგ პირველის წასისინება, ღამის გუშავივით კვილია: *Caveant consules!* — აი ესენი არიან ჩვენი მოლაღატენი და წამწყმენდელნიო, — სწორედ რომ ლაჩარი და ქალაჩუნა კაცის ხელობაა.

დავით სოსლანი.

(დასასრული)

P. S. ბოდიშს ვიხდი მკითხველებთან, რომ ჩემი პირველი წერილი ისე კორექტურული შეცდომებით სავსე გამოვიდა: ზოგიერთი სიტყვა ისეა შეცვლილი, რომ მთლად წინადადების აზრი იცვლება. მაგ. სადაც უნდა იყოს „შეცხადებინათ“, იქ არის „შეერიგებინათ“. „ზავიდამს“ მაგიერ „მაგრამ“ არის და სხ. თქვენზედ მომეტებულად მე ვიჯავრე, მაგრამ ამწყობმა და კორექტორმა ეს მიპასუხეს: „არა უშავს რა ყველიერიაო!“ ამისთანა საბუთის წინაშე რალა გვეთქმის?..

ავტორი.

**

(ვუძღვენი ჩ ს. ა - ს).

აღლავებულსა შავს ზღვას: კვერთხს დაკვრავ და შეჯახებ, ერთი შექმეკვრით უძრავ კლდეს თვისს ადგილსა მოგაშორებ;

სტრას გრგვინვას ჩემის სმით უცხად ხმას ჩაწვევტინებ, მაგრამ ჩემს გულსა მოფარულს სატრფოას ვერ დაგვათმობინებ!

მაწია კრავი მთაშუა ცხრა ცალსა ბარგსა აიტანს, ერთი მიწოდით ჩხვილი ურმა ცინის კედელსა გაიტანს, გჭირვების დროს მდინარით ცხრადიჭა წყალსა მაიტანს, მაგრამ ეს გული სატრფოას საშორეს კი ვერ აიტანს!

ჟაკ-გინტრას.

ვაი მართლის მოძველსა.

მოთხრობა სთქქელისა

ნათარგმნი

«ოხ! მს ქვეყანა სიცრუით და ფარისევლობით სავსეა; ვაი! ძველის ორ პირულ და მატყურ სიტყვებს! ვაი! ძველის დაპირებათა! სამოთხე იქნებოდა ამოვება, რომ ამ ბიწიერებათა ფესვები არ გაედგა».

ასე ამბობდა ახალწლის წინა ღამეს ყმაწვილი კაცი ბენელი, რომელიც თავის საწოლზე ტანს იხდიდა და ტანთ-საცმელს გაბრაზებული აქეთ-იქით ისროდა; საცოდება თითონ არ იცოდა რას ჩაღიოდა.

— რას მოველოდი და რას არ მიქადოდა ცხოვრება; ვინ მოთვლის-რა არ დამპირდა სოფელმა, მერმე? შესრულდა დაპირებული? მს ჩვენი დრო დაწყველილია, — ვამი არის სიცრუის, ფარისევლობის და მატყურობის.

ამ სიტყვების შემდეგ ბენელი, სასო წარკვეთილი დაეცა საწოლში. ის იყო საბანში უნდა გახვეულიყო, დაევიწყა ყოველივე მწუსარე ფიქრები, უცხად გაშალა ხელები. საბანზე დაინახა მნათობი სიმგვრლე, რაშიდაც იღვა პატარა თითის ტოლა რაღაც არსება. მს არსება თავისი ჰკვიანური და ბრწყინვალე თვალებით დაცინვით შესცქეროდა ახალგაზდა ყმაწვილს.

ბასაოცარი თვალეზი ჰქონდა ამ არსებას: ხან მწვანეთ, ხან ცისფრათ, ხან წითლათ, ხან შავად და ხან მიხაკის ფრათ ელვარებდნენ. შეცრად ეს გასაკვირვალე მოჩვენება შეიცვალა დაპრანჭულ ბებერ ქალათ. მერმე დაღმეპილი ბებერი ისევ გარდიქვა პატარა ლამაზ არსებათ.

შემინდა ჩვენი ბენელი და შესძახა მოჩვენებას:

— ვინ ხარ?

— მე... სიცრუე გახლავარ, — ღიმილით უპასუხა მოჩვენებამ.

— სიცრუე! — გაცებით წარმოსთქვა ბენელმა და ამ დროს წამოიწია საწოლიდგან, მოღი ვაგხრისო და მით გავანთავისუფლო ქვეყანა შენი მანქანებისაგან! ბენელი ბერს სცდილობდა დაეჭირა სიცრუე, მაგრამ ვერა გზით ახერხებდა ამას: წაველებდა რა ხელს პატარა ფიგურას, იმ წამს ხელიდგან გაუსხლტებოდა.

— ასე ადვილი დასაპყრო არ არის სიცრუე, ღიმილით სთქვა პატარა არსებამ. რისთვის გინდა რომ დამიჭირო და მოაკლო ქვეყანას უძვირფასესი მეგობარი?

— უძვირფასესი მეგობარი!?

— ღიად, არავის არ შეუძლია ცხოვრება უჩემოთ.

— როგორ? რა წაირად?

— სიცრუევი კი ვარ, მაგრამ ამას მართალს გეუბნები. ნუ თუ ფიქრობ — უჩემოდ ერთი დღე გასდლო.

— შემიძლია, არა თუ ერთი დღე, მთელი ჩემი სიცოცხლე კმაყოფილობით გავატარო უშენოთ.

— აბა სცადე. ხვალდამ მოგშორდები. მაჭირებაში ერთჯერაც არ მოგხედამ; ხვალ საღამოს კი მოვალ შევიტყო — გეპიერება ჩემი თავი თუ არა.

— მერწმუნე უპასუხოთ დარჩები, სასიზღარო არსებაე! ამ სიტყვებზე ბენელმა ხელი მოუქნია სიცრუეს, სიცრუემ მუშტი აიცილია და კრავატის ქვეშ შექცრა.

— მშვიდობით ხვალამდი, ქვეილამ ამოსძახა სიცრუემ.

— მნახოთ! მიუგო გენელმა და ძილს თავი მისცა

* * *

— მომილოცამს ახალი წელიწადი, ბატონო! მისურვებ თქვენთვის ყოველივე ბედნიერებას. ღმერთმა ორივე დიდხანს გეცოცხლოს ამ სიტყვებით მეორე დღეს მიულოცა მზარეულმა ქალმა ბენელს დღესასწაული.

— მე მე სრულიად არა მსურს, — წაიბუტბუტა ბენელმა, იწმენდა თვალებს და ვერ მოისახრა, ამ დროს, რომ სიცრუე წაქცა, — რაც მალე მოერჩები ამ ცრუ ქვეყანას, ჩემთვის სასიხარულო იქნება, და აღარ შევხედამ შენ დაჭმუჭუნულ სახეს, რომელიც მაგონებს მყავე კიტრს!

— ჩემი სახე გაგონებთ მყავე კიტრს! ძრიელ მადლობელი ვარ; იცოდეთ-პატროსანი ქალი ვარ, და მაგის თქმას არავის ნებას არ მიეცემ!

— ღიად! ღიად! შენმა-მზემ არც ერთ ჯერ მოგიტყუებია! უპასუხა ბენელმა.

— მე მომიტყუებინარ! შეგიძლიათ სხვა მზარეული ქალი მოიხსოვოთ.

— თქვენ, პატრონო ბატონო, საჩუქრის მაგიერათ ახალ წელიწად დღეს ილანძღებით.

ბენელმა გაბრაზებული აიღო წაღები, მზარეული ქალი ამ დროს შეშინებული გავარდა და მიახსნა ბატონს: თქვენ თავს თქვენ ემსახურეთ, მე გზორღებით.

— არ ვიცი, მართლა, რისთვის ავტყებ ჩხუბი, მერმე ამ კუდიანთან დღევანდელ ბედნიერ დღეს. ტყვილი კი ბევრჯერ უთქვამს ჩემთვის, მაგრამ, სხვა კი ამაზე უკეთესი იქნება? ვნახოთ—როგორ ჩავიცვამ დღეს უიმისოთ, სთქვა ბენელმა და შეუდგა ტანის ჩაცმას. ბასწმიდა წაღები, დააკერა პერანგს ფოლაკი, დიბანა პირი ცივის წყლით, მოსძებნა ხელთათმანი და დაემზადა საეიზიტოთ.

— ჯერ ბიძია უნდა ვნახო, ის დაჩვეულია ჩემგანთ ადრე მილოცვას. მხლა არ უნდა ვაწყენინო, ავად არის და შეიძლება მალეც მოჰკვდეს, ჰფიქრობდა ბენელი.

* *

— მომილოცვამს ახალი წელიწადი, ბიძიავ, მომილოცვამს! წარმოსთქვა მან როცა შევიდა ბიძიას ოთახში. იმ დროს ბიძია იჯდა სეარძელში, მწარედ შეწუხებული ნიკრისის ქარებიდგან. მან იცოდა ბიძიას არ იამებოდა—ვინც ავადმყოფობაზე დაუწყებდა ლაპარაკს. ამისთვის იმას უნდა ეთქვა, მოხარული ვარ, რომ გხვდამ ვერც კარგათ, მაგრამ ენა აებნა და უთხრა: მოხარული ვარ რომ თქვენ ავთ ხართ, ივადმყოფეთ, ივადმყოფეთ და ნუ შემაწუხებთ თქვენი მორჩენით.

ბიძიამ შეკმუხნა სახე, ის არ მოელოდა ამ გვარ მოულოდინებელ მილოცვას.

— შენ ვჰგონებ შესცდი, ძვირფასო ძმისწულო! შენ შენს ფიქრზე არა ხარ, თუ მართლა გსურს შენი მოხუცებული ბიძიას სიკვდილი, რომელიც შენთვის თავდადებულია!

— მსურს მალე თქვენი მემკვიდრეობა, უძვირფასესო ჩემო ბიძიავ, წაიბუტბუტა ბენელმა, რომელიც იწმენდა ცივ ოფლს შუბლზე, — იცით თქვენ როგორ ძვირფასი იყავით ჩემთვის; ამ სიტყვებზე კიდევ აიბნა, მაგრამ განაგრძო, — თუმცა ყოველთვის მადრიელი ვიყავი თქვენი, მაინც მსურს მემკვიდრეობის მიღება — ხომ კაცი სამუდამოდ ვერ იცოცხლებს,

მემკვიდრეობა კი თქვენი ჩემთვის ძრიელ სიყვარულს ღოთ დარჩება.

— ძმარა! გამეცალე! იქნება ღვინო გალაპარაკებს! თუ მართლა გსურს ჩემი სიკვდილი, ჩემთვის სულ ერთია, ჩვენ შორის არავითარი ერთობა აღარ იქნება ამის შემდეგ. უცადე ჩემს სიკვდილს, შენ ჩემგან ერთ გროშსაც არ მიიღებ. მხლა გამეცალე აქედგან, თუ არა, უბძანებ ძალათ გაგაგდონ.

როცა ქუჩაზე გამოვიდა, ბენელმა წაიშინა თავში ხელები.

— რა უბედურება შემემთხვა, რაები ვიბოდე და უსიამოვნება მივაყენე ბიძიას! მთელი წელიწადი ეცდილობდი თავი შემეყარებინა, ეს რა მომივიდა! მჰგონებ აქ რომ კედელი იყოს თავი ვახლო!

ამ დროს დაეჯახა კედელს კი არა პირ-და-პირ მომავალ კაცს, რომელიც თავ ჩაღუნული მოდიოდა.

— როგორ დაუფიქრებლად მიხეტები, შეწყვიტ რა ამ კაცმა. — მშაკმა იცის, უთხრა ბენელმა, მაგრამ იმ წამსვე შეცვალა ხმა, როცა იცნო თავის მოვალე. ახ!.. ბატონო, ბე! ძრიელ მოხა... მაგრამ ენა აებნა და ბენელმა უთხრა: ძრიელ მეწინა თქვენი შესვედრა.

შემ ძალ დატანებით გაიღიმა და უთხრა: მიხარის, რომ ხუმრობის გუნებაზედ ხართ! როგორც გხვდამთ ბიძიადგან მოდიხართ. ძრიელ კარგი მოხუცია! როგორ არის თქვენი მემკვიდრეობის საქმე?

ბროშსაც არ მიტოვებს, წარმოსთქვა სურვილის წინააღმდეგ ბენელმა.

— არაფერს გიტოვებს! არ შეიძლება, თქვენ ხუმრობთ!

— ხუმრობისთვის არა მცალია. მს არის ეხლა ვიყავი იმასთან.

— მაშ იფიქრეთ კარგათ რას გეტყვით: ერთი კვირის შემდეგ უნდა ჩამაბაროთ ჩემი ფულები, თუ არა გიჩივლებთ. ბესმით თუ არა?

— მგლა მაკლდა! წამოსთქვა ბენელმა და შეუდგა გზას.

თავის უფროსი შინ არ დახვდა, მან ეს გარემოება ჩასთვალა მოულოდნელ ბედნიერებად, რადგანაც ელოდა კიდევ ახალ უსიამოვნებას. დასტოვა თავის კარტოჩკა და ცოტათი დაშვიდდა. — რას ნიშნავს ბიძია, მოვალე და მზარეული ქალი? ჰფიქრობდა — როცა ყიდულობდა მაღაზიაში საუკეთესო ყავილების თაიგულს, თავის საცოლოსთვის. ის იყო დაპატივებული სადილათ თავის საცოლოს დეიდასთან. როცა იყიდა თაიგული, შეუდგა გზას და დაწყვიტა ენისთვის თავისუფლება არ მიეცა. საცოლოს შეხვდა სიყვარულით და მასთან ლაპარაკს გადარჩა

მშვიდობიანათ, მაგრამ როცა დეიდას ემუსაიფებოდა, ვერ ახერხებდა ლაპარაკს იმ გვარ სიყვარულის ხმით, როგორც უწინ; ალერსიანი სიტყვები უჩერდებოდა ყელში და შეშინებული ამტენ უსიამოვნებისაგან დაიწყო ყოვლად უმნიშვნელო მუსაიფი.

მაგრამ ბოროტი ბედი მიიწვია არ ასცილდა სადლის ბოლოს დეიდამ ასწია ამ სიტყვებით სტაქანი და მიუბრუნდა ბენელს: ახ, რა კარგი იქნებოდა, წელიწადები გადიოდეს და ჩვენზე არ სტოვებდეს ნიშნებს, ბენელმა ვერ შეიმაგრა თავი და წამოიძახა:

— თქვენ, ძვირფასო დეიდავ, არ უნდა ესაყვედურებოდეთ წელიწადებს, თქვენ თან-და-თან ბერდებით; ახალგაზღვრებით უნდა ეთქვა, მაგრამ წამოსცდა «ბერდებით».

დეიდა სტდილობდა დაეძალა უკმაყოფილება ღიმილის ქვეშ და ჰკითხა: რამდენი წლისა გგონივართ მე?

— ორმოცდაათის მეტი არ იქნებით; აქაც ოცდაათის მაგივრად წადა ორმოცდაათი.

დეიდას აუტყდა ხველება, რომლის მიზეზით გავიდა ოთახიდან. ბულ მოსული მობრუნდა დისწული, ბენელის საცოლო, დეიდას ოთახიდან.

— რას ნიშნამდა დეიდას წყენა არ მესმის, მერმე დღევანდელ დღეს?

— მე თვითონ არ ვიცი—მიუგო ბენელმა— ორმოცდაათის წლის არ იქნება თუ?

— რასაკვირველია მეტისაც არის, მაგრამ თქმა რა საჭიროა. ის თავის დღეშიაც არ მოგიტყვებს ამას შენ.

— ნეტავი შენ არ გაწყენინებდე და დაეიმსახურებდე შენს სიყვარულს, ჩემო კარგო, დეიდა მალე მოგიტყვებს; ბენელი ამ სიტყვებით ცდილობდა დაემშვიდებია საცოლო, მაგრამ აქაც მალე ბედმა უმტყუნა.

— ნეტავი ვიცოდე—გააწყვეტინა საცოლომ სიტყვა—მართლა მე ვარ პირველი შენი სიყვარული, როგორც ხშირად გითქვამს, მითხარი მართალი! შენ ჩემს წინეთ არავისთვის გაგიმცხადებია სიყვარული?

ბენელს ჟრუანტელმა გაუარა ტანში და ცდილობდა როგორმე აეცდინა პასუხი; უფრო მომეტებულიათ დაუწყო ქალს ალერსი, მაგრამ ქალი არ ემეებოდა.

— ჯერ კითხვაზე უნდა მიპასუხო; ვინ იყო პირველი, რომელსაც განუცხადე სიყვარული?

ბენელი ხან წითლდებოდა, ხან ყვითლდებოდა, არ იცოდა რა მოეხერხებინა.

— პირველი როგორც მე მახსოვს .. ღიას! მე

არ ვცდები, გაიჭიმა გენელი, დღეს არ მქონდა მხსნება სიმართლეს გადადგომოდა.

— იყო ქალი პოლკოვნიკისა, პატარა მერი. როცა ის დადიოდა სკოლაში, მე უცდიდი იმას გზაზე, რომ მეთქვა იმისთვის ერთი ორი სიტყვა, ან გადამეცა წერილი.

— ის იყო პირველი—უთხრა ხმის გაგძვლებით საცოლომ—მაშ მეორე ვინლა იყო?

მეორე! მეორე! — გენელი ბრუნამდა როგორც ბზრილა—მეორეს მე გავეცანი ტანცაობის გაკვეთილზე, ის იყო ლიზა, ქერა და...

— მერმე?

— მერმე! ლამაზი მოსამსახურე ქალი, რომლის ღიმილი მომწონდა მე.

— შემდეგ?

შემდეგ ქალი სახლის პატრონისა.

შემდეგ კიდევ?

— მერმე ლამაზი აქტრისა.

— აქტრისის მერმე?

— მერმე შენ, ჩემო საყვარელო! — ღრმით ამოიოხრა, მიიწია და უნდა ეკოცნა ხელზე.

ძალი ადგა გაბრაზებული.

— მე ხუმრობთ თუ მართალს ამბობთ! თქვენ ყველას ეფიცებოდით სიყვარულზე?

ჰველა ამ ქალებს მე შეეფიცე სიყვარულზე გაჭირვებით—გაიმეორა გენელმა.

— თქვენ ამის შემდეგ კიდევ ბედავთ შეენოთ ჩემს ხელებს! გამეცალეთ და არ იფიქროთ მეორეჯელ დამენახოთ!

გენელს მეტი გზა აღარ ჰქონდა, უნდა წასულიყო.

ნახევარი საათის შემდეგ, მწარეთ შეწუხებული იჯდა ყავახანაში, ხელში ეკავა გაზეთი და სრულიათაც არ კითხულობდა.

მემკვიდრეობა, ნლობა, ქორწინება—ყოველივე გაქრა? ამის შემდეგ ღირს კიდევ სიცოცხლე!!

— მომილოცამს ახალი წელიწადი, ჩემო ძვირფასო ახალგაზდა მეგობარო! უცბათ გაიგონა გენელმა, იმის წინ იდგა განთქმული ტეატრის რეცენზენტი ლონი.—მე მოგიტანე შენ სასიამოვნო ამბავი: წავიკითხე შენი თხუზულება, რომელიც გამომიგზავნეთ გადასათვარიელებლად. დაწერილია კარგათ: მშვენიერი ენით, ცოცხალი სიტყვებით, ერთი სიტყვით ყოველივე ღირსება ნაწერში; უნდა გავაცნო საზოგადოებას იმის ღირსება სცენაზე.

გენელი შესცქეროდა მის წინ მდგომ მოამბეს, როგორც დამნაშავე სამართლის წინაშე. შემდეგ მო-

ვიდა გონს. თუ გამოიხსნიდა ვინმე მას უბედურები-საგან, ისევე ლონი. თუ ჩემს თხზულებას წარმოად-გენენ და მოეწონებათ, არ ვიქნები ერთიანთ დალუ-პული. როცა ჩემი სახელი გაითქმება უსათუოდ სა-ცოლო უარს არ მეტყვის, ფულის ანგარიშიც გამის-წორდება და დაუმტკიცებ ბიძას, რომ მე იმის სიკვ-დილი არა მსურს.

— ზგონებ კიდევ შეგვიძლია დავიწყოთ რეპე-ტიციები მომავალ კვირას, ასე რომ ამ ზამთარში თამამათ შეგვიძლია წარმოვადგინოთ. მართლა—თქვენ მიიღეთ ჩემი დაწერილი ლექსი? გქონდათ დრო თუ არა რომ გადაგეთვარიელებინათ? ღიად! ღიად! ღიად! ღიად! გრძობდა, რომ უახლოვდებოდა ხელ-ახ-ლავ გაჭირვების წამი, მომიტყვევთ, მეტი არ შემიძ-ლია დავრჩე თქვენთან, მე მიცდიან...

— ზანმიზიარეთ ერთი წამი.— ლონმა წაავ-ლო გენელს ხელი.

მითხარით თქვენი აზრი, როგორც გრძობთ. მე სიმართლე არ მეწყინება. რას ფიქრობთ ჩემს ლექსზე?

გენელმა ველარ უწინააღმდეგა ბედს.

მე ვფიქრობ თქვენი ლექსი ყველა ლექსებზედ სუსტია, რაც წამიკითხამს. არ მესმის თქვენისთანა ჰკუა გახსნილმა კაცმა როგორ დაკარგეთ დრო ამის-თანა უაზრო ლექსზე.

— ნულარ შესწუხდებით თქმისათვის, ძვირფა-სო მეგობარო! თქვენი შენიშვნა გულ-მწვაფია. იქნე-ბა მომეტებული სასტიკიც იყოს, სიმართლე არ მეწყ-ყინება, მადლობელი ვარ. აი კიდევ რა უნდა მოგახ-სენოთ: ამ ზამთარში ველარ მოასწრობ შენი თხუ-ზულების წარმოდგენას—რაღვანაც მეტის მეტი სე-რიოზულია: საზოგადოებას უფრო მხიარული მოს-წონთ. იქნება გადასწოროთ, და ერთი ანუ ორი წლის შემდეგ შეიძლება წარმოვადგინოთ.

ამ სიტყვებით რეცენზენტი მოშორდა.

ახლა ეს ახალი დარდი,—სთქვა გენელმა, საჩქა-როდ გამოვიდა ყავახანდამ და წაეიდა სახლში. რო-ცა შევიდა თავის ბნელს ცივს და მიუღლაგებელ ოთახ-ში, ტანხაცმული დაეცა კრავატზე, ასე რომ კრავატ-მა რყევა დაიწყო.

გენელი წამოხტა. მს რა ამბავია? შანჯარაში იჭყიტებოდა დილის სხივები. იმის კრავატთან იდგა მოხუცებული მზარეული ქალი; მილოცვით მიაწოდა იმას ერთი ფინჯანი ცხელი ყავა.

— ბედნიერათ გაგატარებინოთ ეს წელიწადი. მისურვებ, რომ დიდხანს, დიდხანს გვეცოცხლოს ერ-თათ.

გენელი წამოხტა ფეხზე. რას ამბობთ? დღეს ახალი წელიწადია?

— ღიად, მაშ რა არის? ახალი წელიწადია. გუშინ საღამოს აქეთ კარგათ გეძინათ?

გენელი მივიდა ფანჯარასთან. ქუჩაზე მიდიოდ-ნენ სხვა-და-სხვა ჩაცმული ხალხი, ისმოდა ზარების რეკა, ჰიშვართან იდგა სახლის პატრონი, მხიარულად თავს უკრავდენ და ულოცამდენ.

— ღღეს მართლა ახალი წელიწადია.

— გენელი გახარებული მოეხვია მოხუცებულ ქალს და აკოცა მოკმუნულ ლოყაზე.

— ახალი წელიწადია! ჰოველივე ისევე იმ მდგო-მარეობაშია! მემკვიდრეობა! საცოლო! მე არავისთვის არ მიწყენინებია! აი ახლანდელი დრო! სიმართლე-ზე ფრთხილათ უნდა ვიყოთ, თორემ ღუპავს ადამიანს. მაშ რა დიდი ბედნიერი ვარ სიზმარი რომ გამოდგა. ამის შემდეგ ძრიელ გმადლობ, ჩემო ძვირფასო პა-ტარა სიცრუე! უშენოთ ძნელი შექმნილა ცხოვ-რება.

მარა ბაღბანოვასა.

შეშლილი სიყვარულისაგან *)

დრამა 5 მოქმედ. თხზ. დონ-მანუელ ტამასის და ზაუსისა

სცენა IV

აღდარა მარტო, მერე მეფე.

აღდარა. ამანაც ასე—უნდა დამტოვოს? ხვალ მიდის იგი! ღიახ, დრო არის ამყემა ქრისტიანმა დაამ-ციროს თვისი მონა!.. სოტა ხანს ვფიქრობდი ის დე-დოფალი იქნება მეთქი... მს შესაძლებელი არ არის. მაგრამ რატომაც არა? ის რომ რაღაც განსაკუთრე-ბითი აღტაცებით სულ იმაზე ლაპარაკობდა... მს რომ იმ გვარი სიყვარული არ იყვეს, როგორსაც ხელქვეი-თი გრძობას თვის დედოფლისადმი? როგორ გავი-გო ეს? ამ კაცს დედოფალი რომ უყვარდეს კიდევ, დედოფალი რომ თაყვანსა სცემს თავის ქმარს?... მაგ-რამ განა არ შეიძლება მთელს ქვეყანას სცემდე თაყ-ვანს... მე მზათა ვარ ვაპატიო ამას, თუ მე არ უყ-ვარებარ, მაგრამ თუ ამას სხვა უყვარს, ამას კი ვერ დავთმობ. მინ არის მანდ? (მივა კიბესთან)

*) იხილე „თეატრი“ № 8.

მეფე. (შემოდის შუა კარებიდან და აჩერებს პლდარას) რისთვის მირბიხართ, მშვენიერო პლდარა?

აღდაბა. თავი დამანებეთ.

მეფე. ბეფიცები ღმერთს, რომ თქვენისთანა მღვდელური სოფლელი მშვენიერი ქალი არ მინახამს.

აღდაბა. ღა მე თქვენისთანა თავ-ხელი რაინდი.

მეფე. თქვენ მე თავხედს მეძახით?

აღდაბა. ღიან, თავხედობა იმისი დევნა, ვისაც არა სურს გიპასუხოთ რამეში.

მეფე. სკაპილიონის პატრონის ბიძაშვილი როგორც პრინცესა ისე ამყოფს.

აღდაბა. მე უფრო პრინცესა ვარ, მინამ სკაპილიონის პატრონის ბიძაშვილი.

მეფე. როგორ!

აღდაბა. ბაიგეთ სიმართლე, მე არა მსურს დავმალო, მე სკაპიონის პატრონის ბიძაშვილი არ ვახლავარ.

მეფე. უცნაურ საიდუმლობას მიაშკარავეთ, სინიორა. მე წინათვე სამართლიანად ვიყავი მიხედვრილი, რომ თქვენი წოდება გამოგონილი წოდება იყო. მე უფრო კარგი! ღა მეც არა ვარ საწყალი გიდალგო, როგორცა თქვენა ჰფიქრობთ, მე...

აღდაბა. თქვენ ვილა ბძანდებით?

მეფე. მე—შლამანდიის შესანიშნავი გვარის ჩამამავალი ვარ.

აღდაბა. (განზე) ამას ჩემი შველა შეუძლიან.

მეფე. მას აქეთ—რაც ჩემმა ბედის ვარსკვლავმა მამიყვანა ამ სასტუმროში, თქვენი ნახვა საჭიროებად გადამექცა. თქვენმა სილამაზემ ისრე ძრიელ იმოქმედა ჩემზე—რომ მისი გავლენისაგან თავის დახსნა შეუძლებელ საქმეთ გადამექცა. ჩემი გული გეკუთვნით თქვენ; თქვენი ბაგიდგან წამონადენი ალერსიანი სიტყვისთვის მე მოგცემ სიმდიდრესაც და ჩემს უფლებათა; მოგცემ ჩემს სიცოცხლეს! ბახსომდეთ: ხვალ მე ბურგოსში მივდივარ...

აღდაბა. მით დიდებულებასთან ერთად?

მეფე. ღიან! წამოდით თქვენც ჩემთან და საჩუქრად რაც გენებოთ ისა მთხოვეთ. ჰოველ გვარ თქვენ სურვილს მე დაეაკმაყოფილებ.

აღდაბა. რამოდენად დიდი არის თქვენი უფლება?

მეფე. ის თანასწორია ჩემს სურვილთან.

აღდაბა. თქვენ მეფის მეგობარი ბძანდებით?

მეფე. მეგობარზე უფრო მეტი.

აღდაბა. მისი დაახლოებული ბძანდებით ხომ?

მეფე. თქვენ შეგიძლიანთ სთქვათ—რომ მე და მეფე ერთი და იგივე ვართ.

აღდაბა. მე რომ მომენდომა—სასახლოში მიმიღებდენ?

მეფე. თქვენ იქნებოდით სასახლის მანდილოსნად.

აღდაბა. როგორ? ჩემი შესანიშნავი ჩამამავლობის გამოუშკარებლად?

მეფე. თქვენ ხომ სკაპიონის პატრონის ბიძაშვილის სახელითა სცხოვრობდით. უფრო ადვილი არ არის რომელიმე გრაფის, ან მირკიზის ნათესავი დაიქვით.

აღდაბა. თქვენთვის ხომ მადლობისათვის საკმარისი იქნება მე მნახოთ ხოლმე?

მეფე. ღიან!..

აღდაბა. მე მინდა მოვიფიქრო...

მეფე. თქვენ ნუ გავიწყდებად—რომ ხვალ უნდა გავიდეთ აქედგან.

აღდაბა. პასუხს მოგცემთ.

მეფე. არა, არა, ჩემო ბედნიერებაე, საჭიროა ეხლავე გადასწყვიტო ამ სასტუმროს ახლო ტანტრენები გვიცდის ერთგული კაცებით; თქვენ ამაღამვე უნდა გზას გაუდგეთ.

აღდაბა. მაშ ყველაფერი მზად არის?

მეფე. შევლაფერი.

აღდაბა. იქნება ჩემს ძალად წაყენას ლამობდით!

მეფე. შეიძლება.

აღდაბა. (მოშორდება) და იქნება მთელს ჩემს სიცოცხლეში არ წავიდე ბურგოსში?

მეფე. (სდილობს მის დაკავებას) როგორ, თქვენ მიხვალთ?

აღდაბა. (მიდის) მე თქვენ ხომ გითხარით—უნდა მოვიფიქრო მეტი.

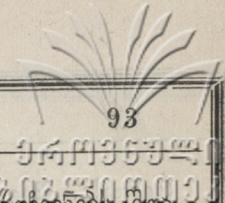
მეფე. (უკან მისდევს) სინიორა!

აღდაბა. იქონიეთ მოთმინება. (კიბზე მიდის და თავის ოთახში შვეა).

სცენა V

მეფე, მერე სკაპიონის პატრონი, დედოფალი და ღონა მლიერა.

მეფე. როგორც მეგონა, საქმე უფრო უკეთესად მიდის. მე ბევრჯელ მიფიქრია, რომ მიყვარს; ეხლა კი ფიცამ სიცოცხლეს—რომ მიყვარს იგი, მისმა მიუხდომელმა ყოფა-ქცევამ, შეუპოვარმა უარის

თქვამ, მისმა ჩემდამი სიძულვარემ, რომელსაც მე დაჩვეული არა ვარ, უფრო უარესად გააძლიერეს ჩემს გულში ისეც გაძლიერებული ცეცხლი. მაგრამ მოვიგებ მის გულსაც. (სტოლს ხელს დაჰკრამს) შენ, ეი, სკაპიონის პატრონო...

სკაპიონის ზატრონი. (შევა შუა კარებში) რას მიბძანებთ?

მეფე. მოდი აქ, ვერაგო, ბატ. სკაპიონის პატრონო—მატყუარავ, ბატ. ტყუილად დარქმულ ბიძავ.

სკაპიონის ზატრონი. რა გნებავთ?

მეფე. მე შენ გეუბნები, რომ შენი ნათესავები—ისეთივე ნათესაობაა, როგორც შენი კურდღლები, რომელსაც მთავრად ხოლმე შენ სტუმრებს.

სკაპიონის ზატრონი. შეიტყუეთ კიდევ?

მეფე. ჰველაფერი შეტყობილი მაქვს. დამიგდე ყური რას გეუბნები.

სკაპიონის ზატრონი. ბატონი ბძანდებით.

მეფე. მინა გყვანან ამ სასტუმროში?

სკაპიონის ზატრონი. რამდენიმე მღვეარნი...

მეფე. მხლა რას აკეთებენ აქ?

სკაპიონის ზატრონი. ჰველანი ერთად ჰერებე-ბიგითა ყრიან.

მეფე. ძარგი. სხვა კიდევ ვინ არის?

სკაპიონის ზატრონი. ძილევ კაპიტანია, ღონ-ალღარი დე-მსტუნია.

მეფე. მს ის ხომ არ არის, რომელზედაც ამბობენ, რომ ავად არისო?

სკაპიონის ზატრონი. ღიან, ის არის.

მეფე. (თავისთვის) მე ეგ ვერაფერს დამიშლის.

სკაპიონის ზატრონი. ძილევ რა გინდათ მკითხოთ?

მეფე. ზამოკითხვა კმარა, ეხლა უნდა გიბძანო.

სკაპიონის ზატრონი. მოვისმენ თქვენ ბძანებასაც.

მეფე. პირველად—სუყველგან სანთელი უნდა გააქრო.

სკაპიონის ზატრონი. ღა მერე—ბნელაში რა უნდა გავაკეთოთ?

მეფე. თუ ბრუციანი არა ხარ, ამასაც დაინახავ.

სკაპიონის ზატრონი. პასუხი მომწონს.

მეფე. მოგწონს, თუ არ მოგწონს—ეგ სულ ერთია ჩემთვის. შენ, დამიგდე ყური.

სკაპიონის ზატრონი. მერე?

მეფე. მერე სუყველა აქ მყოფთ კარები დაუკეტე.

სკაპიონის ზატრონი. ღლეს თქვენ მხიარულადა ხართ, აი!

მეფე. ამ კარებს კი ნუ დაჰკეტავ (უჩვენებს ბიძაკარებზე) მე მალე დაებრუნდები მასკით მოკაზმული ოთხი კაცი.

სკაპიონის ზატრონი. აი, აი! მს კაცი ჰკუაზე შეშლილა.

მეფე. მე რომ დაებრუნდები, შენს ბიძაშვილს ქალს მოვიტაცებ.

სკაპიონის ზატრონი. ამისთანა გულწრფელს კაცსაც არ შევხვედრივარ. ამის განძრახვილგანა სჩანს, რომ ეს შლამანდიელია! იმისთვის რომ ჩვენი მეფე ქარიანია, განა სუყველას გვიქრის ქარი. ან ხომ არ გინდათ დაუძახო ბიჰს და კისტის კვრით სასტუმროდ-გან გავიძახო.

მეფე. მრთი კილევ დამრჩა სათქმელი.

სკაპიონის ზატრონი. ძილევ რა სათქმელი აქვს თქვენ მოწყალეებს.

მეფე. როგორც შენ, ისევე მეც არა ვარ ის, ვინც შენა გგონივარ.

სკაპიონის ზატრონი. მინა ბძანდები, ბატონო! მინმე თვალთ-მაქცი რაინდი.

მეფე. მე მეფე ვარ.

სკაპიონის ზატრონი. ღმერთო ჩემო! მეფე!

მეფე. თუ ჩემს ბძანებას დაუყონებლივ არ აასრულებ, ხვალევე ჩამოხრჩობილი იქნები.

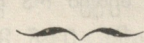
სკაპიონის ზატრონი. ბატონო... მე... თქვენო ღილდებულეზავ...

მეფე. ჰველაფერი მითქამს.

სკაპიონის ზატრონი. (თავისთვის) მგონია კმარა კილევ! (ღედოფალი და მღვირა გამოჩნდებიან კარებში იმ ღროს, როდესაც მეფეს უნდოდა გასვლა. ორივე მანტილით არიან.)

ღედოფალი. (თავისთვის) ა!

მეფე. შუაკრავად (ისევ ბრუნდება. სკაპიონის პატრონს) იცოდე, მე აქედგან მოშორებით მომეცი ოთახი. (თავისთვის) საქმე კარგად მიდის. (გაეა შუა კარებში).

სცენა VI

ღედოფალი, ღონა მღვირა და სკაპიონის პატრონი.

ღედოფალი. წავიდა მეფე. ჩვენ დავიგვიანეთ. სკაპიონის ზატრონი. რა ხეპრულად ველაპარაკე მეფეს! (გაეა დაფიქრებული ავანს სცენაზე) ვინ იფიქ-

რებდა!.. დეე მოიტაცოს ის! ლმერთმა გზა მშვიდობისა მიანიჭოს!

დედოფალი. მინ უნდა მოიტაცონ?

სკაპიონის პატრონი. ბაჩუმდით, თუ ჩემი სიტყვები გაიგონეთ. მე ისე წამამცადა.

დედოფალი. იმ რაინდმა ვინ უნდა მოიტაცოს?

სკაპიონის პატრონი. არაინა.

დედოფალი. შენ ამბობდი...

სკაპიონის პატრონი. მე არა მითქვამს რა. ან რა გვარი ცნობის მოყვარეობა?.. ბნებათ ოთახი?— მიირთვიეთ.

დედოფალი. გეფიცები ლმერთს! მიპასუხე რაზედაც გელაპარაკებინა.

სკაპიონის პატრონი. თქვენ ფიცულობთ! და მეც დავიფიცავ ლმერთს—რომ მე თქვენთვის ოთახი არა მაქვს, მიბძანდით საიდგანაც მობძანებულხართ.

დედოფალი. ის რაინდი ამაღამვე დაბრუნდება?

სკაპიონის პატრონი. და მერე თქვენ რა გნებათ?—იმისი ცოლი ხომ არა ბძანდებით?

დედოფალი. ღიბ.

სკაპიონის პატრონი. იმისი ცოლი ხარ? ხა, ხა, ხა! ელჟირა. ღირსეულად მეექვს ამ მანდილოსანს.

სკაპიონის პატრონი. თუ ეს იმ ბატონის ცოლია, მაშ ესა ყოფილა არც მეტი, არც ნაკლები. (თავისთვის) სს!..

დედოფალი. შენ იცი ვინც არის ის რაინდი?

სკაპიონის პატრონი. მგონია უფრო უკეთესად, მინამ თქვენ.

დედოფალი. შენ იცი რომ ის მეფეა?

სკაპიონის პატრონი. როგორ!.. თქვენ?..

დედოფალი. მე ხომ გითხარი—რომ მისი მეუღლე ვარ მეტი.

სკაპიონის პატრონი. როგორ?

დედოფალი. შხედურო! შპასუხე დედოფალს...

სკაპიონის პატრონი. დედოფალო!.. წმინდაო მფარველო!

დედოფალი. შენ მეფემ რა გითხრა?

სკაპიონის პატრონი. იმან მე მითხრა... იმან მე მითხრა...

დედოფალი. რა გითხრა? დაასრულე!

სკაპიონის პატრონი. მე გულითა მსურდა... მაგრამ არის დაბრკოლება... თქვენო დიდებულებავ, მაპატიეთ... პი რა... მე თავის დღეში დედოფალთან არ მილაპარაკებია.

დედოფალი. დედოფალი ისეთივე დედა-კაცია, როგორც სუყველანი და ბოდის ტყუილად იხდი. აბა თქვე ჩქარა.

სკაპიონის პატრონი. რომა ვთქვა, მეფე ჩამოხრჩობს ჩობინებს ჩემს თავს.

დედოფალი. და თუ არ იტყვი, დედოფალი ამაღამვე უბძანებს შენს ჩამოხრჩობას.

სკაპიონის პატრონი. როგორ,—თქვენც ინებებთ ჩემს ჩამოხრჩობას?

დედოფალი. ამოირჩიე!

სკაპიონის პატრონი. მევე ამოვირჩიო ჩემი ჩამოხრჩობა?

დედოფალი. ბეფიცები პატრონებს არაფერი დაგიშავდება, თუ რომ მეტყვი ამ საიდუმლოს.

სკაპიონის პატრონი. ნამდვილად? მაშ აღარ ჩამახრჩობთ? მიბოძეთ ნება ფეხებზე გეამბოროთ.

დედოფალი. თუ კიდევ მოთმინებიდგან გამომიყვან, უარს ვყოფ ჩემს დაპირებას.

სკაპიონის პატრონი. ძარგი სენიორა. აქ, სასტუმროში, სცნოვრებს ერთი ქალი. ძალიან ლამაზია, სახელად ალდარა ჰქვიან.

დედოფალი. ბაგრძელეთ.

სკაპიონის პატრონი. მეფე... რაც იყვეს, იყვეს... მეფე, როგორც თქვენმა დიდებულებამაც ბძანა ისეთივე კაცია, როგორც სხვები. მერე... მტერი მძლავრია... მსეა ყოველთვის... ბანძია სწორეთ, განძია ის ქალი...

დედოფალი. მერე?

სკაპიონის პატრონი. ბოლოს პაწაწინა ცოდო... სიცვლქე... სასტიკათ არ უნდა ვსჯიდე.

დედოფალი. რა მერე, რა? ეხლა შენ მოტაცებაზე ლაპარაკობდი.

სკაპიონის პატრონი. ღიბ... იმას ამაღამ უპირებს მოტაცებას; მე ყოველივე მომზადებული მაქვს.

დედოფალი. (თავისთვის) ლმერთო ჩემო! ლმერთო ჩემო! (მალლა) სად არის მისი ოთახი?

სკაპიონის პატრონი. (უჩვენებს კარებზე, რომელიც კარიდორში გადის) აი აქ არის, სენიორა.

დედოფალი. თავისუფალი ოთახი ხომ გაქვს?

სკაპიონის პატრონი. პი აქვე მშვენიერი ოთახი გახლავთ (მარჯვენა კარებზე უჩვენებს).

დედოფალი. ძარგი და წადი მეფესთან მოვიდეს მის მოსატაცებლად.

სკაპიონის პატრონი. (მოდის და ისევე ბრუნდება). მითმა დიდებულეამ მიბძანა სანთელი ყველგან გააქვრითო, თუ ის სინათლეს დაინახავს, იფიქრებს რომ...

დედოფალი. ის სინათლეს ვერ შენიშნავს, (სკაპიონის პატრონი წაეა და კიდევ დაბრუნდება).

თეატრის
ბიბლიოთეკა

სკანდინავიის ჰატონი. (დაიჩოქებს დედოფლის წინ) გენაცვალე, დედოფალო, ხომ არ ჩამომახრჩობენ?

დედაფალო. აღარა, თუ ჩემს ბძანებას შეასრულებ.

სკანდინავიის ჰატონი. მე მიედივარ (თავისთვის) დიდი ბედნიერებაა ემსახურებოდე მეფეებს, მაგრამ უფრო კი კარგი იქნებოდა იმათ თავის დღეში არ შეჰხედებოდე.

ს. ნ—თ—ქსა.

(გაგრძელება იქნება)

რამ მათ გვჩვენონ აუკრგი, მუდმისი გასაჭირია; გვითხრან: იშრომეთ, ისწავლეთ. ნუ დაგვიღათ შირია.

სწავლას და გამოცდილებას კარგა დაუგდეთ ყური; გინც უღალატოს, ვაი მას, იუკვს ღვთისაგან კრულს!

ავკარგის გამოსახატად, იტოცსლეთ ქვეყნის პირსაო, განაგებთ თქვენი ხელთა, მნათობო თეატრისაო!

თეატრის მუშა.

მართული თეატრის ნიჰიარ მოთაავაჟს ვასილ აბაშიძეს

(ბენეფისზე, 22 თებერვალს 1886 წ.)

დმერთმა ქქნას ჩვენში თეატრებს მაგრად გაუდგათ ძირია; ქქვანდეთ თქვენ გვარი ერთგული, ან აარიდონ შირია.

რედაქტორი და გამომცემელი გ. აბაშიძე.

გ ა ნ ც ხ ა ღ ე ბ ა ნ ი

საყოველ-გვირაო ლიტერატურული და მხატვრობითი გაზეთი

„თეატრი“

მიიღება ხელის მოწერა 1886 წლისათვის

(წელიწადი მუარე)

პროგრამა და სიერცე ვაზეთი, „თეატრი“-სა იგივე დარჩება, რაც 1885 წ. იყო.

„თეატრი“ გამოვა კვირაში ერთხელ, კვირაობით

ფასი „თეატრი“-სა: წლით როგორც ქაქაქის, აგრეთვე გარეშე ხელის მომწერთათვის ღირს სუთი (5)

მანეთი, ნახევარის წლით—სამი (3) მანეთი. სხვა ვადით ხელის მოწერა ან მიიღება.

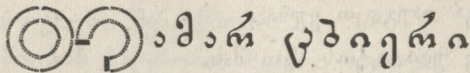
აწმეო 1886 წლიდან აბაპი წამეთელი დამოუკიდებელ მონაწილეობას მიიღებს.

ხელის მოწერა მიიღება „თეატრი“-ს რედაქციაში; ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію „Театръ“.

იბეჭდება და ჩეარა გამოვა

ო.ო.ს - მოქმედებისა ისტორიული დრამა

თსზ. თ. აპ. წარმართლისა

რადგანაც ეს დრამა დაიბეჭდება ორასი ეგზემპლიარის არა უმეტეს, ამიტომ საყოველთაოდ ვაცხადებთ, რომ ამ თავიდევე ხელის-მოწერის მსურველს შეუძლიან მიჰმართოს «თეატრის» რედაქციას.

ფასი ათი შაურა

ს ტ ა მ ზ ა

მ ე ლ ი ქ ი შ ე ი ლ ი ს ა .

თფილისში — სასახლის ქუჩ., ანწრუნასეულ ქარ-ვასლანში, ქართული თეატრის ქვემო საართულში.

იღებს ყოველ გვარს სასტამბო საქმეებს საბუ-ჭდავით: გაზეთებს, წიგნებს, ბროშურებს, აგრეთ-ვე ყოველ-გვარ ბეჭდვებს, კვიტანციებს, სწოტებს, განცხადებებს, აფიშებს, შირობებს და სხვ.

სისუფთავსე და აღნიშნულ დროსე საქმის შესრულებასე სტამბა შირობას აძლევს საქმის მომტანთ.

სტამბა გისრულებს გარეკეტურის გასწოტებას და ბროშურების გაკეთებას, უკეთუ ზაკაზას მომტენნი ისურვებენ.

დაიბეჭდა და ისეილება გ. ჩარკვიანის მადან. აშო

რამიზონ კრუზო

რუსულიდგან შემოკლებითი თარ. მარ. ჯაჯანა-შვილისა.

ფასი 10 კაზ.

Дозволено Цензурою Тифлисъ, 1886 г. 1 марта.

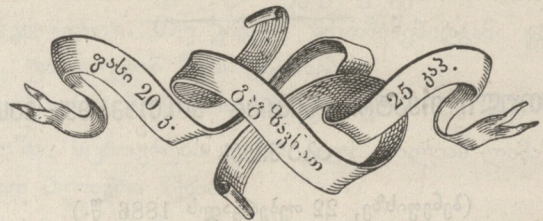
სურათები

ჩვენი პოეტებისა და მწერლებისა

საბაძი წარმთელი

ილია ჭავჭავაძე

ზრ. ორბელიანი

ბრეცხეა მარა

გიორგი ერისთავი

სიღო მყოფი სიღი

ჩინებულ ალექსანდროვის ქალღმრთელ მსატკრობა ა. ბერიძისა

ისეილება გრაჭუნოვის წიგნის მაღაზიაში, ტუკიის ხიდის ყურსე, ზუბალოვის სახლებში და ი. საფაროვის ბაკალინი მაღაზიაში, არწრუნისეულ ქარვასლაში.

გინც თოს ან მეტს სურათს გამოაწერს, მან თათო სურათი 16 კაზ. დაეთობა.

ვაისსა ხანში, ფორტის სტანციის შირ-და-შირ

წიგნის მაღაზია წარმთლისა,

რომელშიაც ისეილება ყოველ გვარი ქართული წიგნები, რუსული და ქართული სახელმძღვანელოები და კანცელარიის ყველა საჭიროებანი. Хонн. Книжный магазинъ Церетели.

Типографія Меликова. სტამ. მელიქიშვილისა.